

Uppsala universitet

Institutionen för nordiska språk

Examensarbete 15 hp

Professionell svenska C HT14

Snacka svengelska

En undersökning om attityder till engelska ord och uttryck
i vardagligt talad svenska

Emelie Tingvall

Handledare: Saga Bendegard
Institutionen för nordiska språk

Sammandrag

I denna uppsats presenteras en undersökning av vilka attityder som finns till engelska ord och uttryck i vardagligt talad svenska bland ungdomar. Undersökningen har genomförts genom att två gymnasieklasser fått lyssna på två olika versioner av en dialog, en med endast svenskt tal och en där vissa ord och uttryck var utbytta till engelska. Informanterna har fått svara på en enkät där de fått värdera en av talarna i dialogen på ett antal punkter, som till exempel trovärdighet, intelligens och intresse. Resultaten har sedan jämförts för att se vilka underliggande attityder som finns kring användning av engelska ord och uttryck i vardagligt tal bland ungdomar.

Då deltagarantalet i undersökningen var väldigt lågt kan inga generella slutsatser dras från denna undersökning, men trots det fick undersökningen ändå ett väldigt tydligt resultat. Resultatet visar att dialogversionen med endast svenskt tal värderades högre i samtliga påståenden samt fick inga övriga reaktioner från informanterna, till skillnad mot den engelskinfluerade versionen där många av informanterna angav att de reagerade på personens "svengelska" och versionen värderades lägre i alla påståenden. I denna uppsats presenteras resultatet av denna undersökning tillsammans med tidigare forskning kring attityder mot språkpåverkan och vad detta betyder för svenskan.

Innehåll

1. Inledning.....	4
1.1 Syfte och frågeställning	5
1.2 Hypotes	5
2. Bakgrund	6
2.1 Historia	6
2.2 Engelskans ställning idag	6
2.3 Tidigare forskning	8
2.4 Termer.....	11
3. Metod och material.....	12
3.1 Matched guise	12
3.2 Matched guise i denna undersökning	13
3.3 Utformning av dialog.....	13
3.4 Urval av engelska ord och uttryck	14
3.5 Val av talare	14
3.6 Konstruktion av enkät.....	15
3.7 Informanterna	16
4. Resultat.....	16
4.1 Värtalig	17
4.2 Intelligent.....	18
4.3 Tilltalande	19
4.4 Välutbildad	20
4.5 Intressant.....	21
4.6 Trovärdig	22
4.7 Reaktionen.....	23
4.8 Dimensioner.....	24
5. Diskussion	25
Litteratur.....	29
Bilaga 1: Dialog	31
Bilaga 2: Enkät	32

1. Inledning

“Det var riktigt awesome”, “Ja, det var sjukt nice”. Att blanda svenska och engelska genom att byta ut vissa ord och uttryck blir allt vanligare i det svenska språket, något som diskuteras bland såväl språkvårdare som privatpersoner. Är det farligt att engelskan tar mer och mer plats? Eller är det bara en naturlig utveckling av vårt språk?

Historiskt sett har vårt språk mer eller mindre alltid påverkats genom att till exempel låna in ord från andra språk, som tyska, franska och latin. Många menar att en sådan språkpåverkan inte är något att vara rädd för. Det är till och med nödvändigt att ett språk tar in eller skapar nya ord eftersom språket hela tiden måste utvecklas i takt med samhället för att vi ska kunna uttrycka det vi vill. Så länge vi ser till att använda oss av ord och uttryck som följer svenskans böjning och stavning är risken att vårt språk ska dö ut väldigt liten (Arnstad, 2011). Men trots vissa lugnande argument återstår ändå en viss oro – håller svenskan på att bli *för* påverkad av engelskan? Kan det leda till att svenskan till slut helt byts ut?

Ulf Teleman (2001) menar att detta inom vissa områden redan har skett. I till exempel vissa företags koncernspråk, i popmusik och inom naturvetenskap använder man ofta engelska snarare än svenska och att detta betyder att en domänförlust har ägt rum – svenskan har inom dessa domäner förlorat sin användbarhet och ersatts utav engelskan. Även inom teknik och IT är engelskan det dominerande språket och ett område där antalet direkta lånord ökar markant. Detta skapar problem och klyftor i samhället för trots att många blir bättre och bättre på engelska finns det fortfarande många som har bristande kunskaper.

I den språklag som stadgades år 2009 slogs det fast att svenskan är Sveriges officiella huvudspråk och att den “ska kunna användas inom alla samhällsområden” (Språklag; §5, Sveriges Riksdag, 2009:600). Lagen syftar på att all kommunikation i Sverige ska kunna skötas enkelt genom att prata eller skriva på svenska men i dagens läge finns alltså faktorer som pekar på att detta inom vissa områden är svårt.

Det kan konstateras att det finns olika sätt att se på engelskans påverkan på det svenska språket och det är svårt att säga med säkerhet hur det kommer att se ut i framtiden. När man pratar om språkvård är det vanligt att man betonar att vad än landets språkvårdare tycker är det till slut befolkningen, språkbrukarna, som bestämmer hur språket ska se ut. Men vad tycker då egentligen folk om att engelska ord och uttryck används i vardagen och hur upplevs personer som blandar engelska och svenska? Och vad säger det om den utveckling vi är mitt uppe i?

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att ta reda på vilka attityder som finns mot användning av engelska ord och uttryck i vardagligt talad svenska bland ungdomar. Genom att undersöka ungdomars underliggande attityder till en person som talar endast svenska respektive en person som talar engelskinfluerad svenska vill jag ta reda på mer om hur inställningen till kodväxling i Sverige egentligen ser ut. Detta undersöks genom ett matched guise-test där två informantgrupper får lyssna på en varsin version av en dialog – en med endast svenskt tal och en där vissa ord och uttryck blivit utbytta till engelska. Därefter värderar de masken (talaren) i dialogen utifrån ett visst antal påståenden. Genom att jämföra skillnaderna i resultatet mellan de båda informantgrupperna får jag reda på vilka underliggande attityder som eventuellt finns mot engelskinfluerat vardagligt tal.

Den konkreta frågeställning jag utgått från vid analysen av mitt material är om det finns några skillnader i hur en person som talar endast svenska respektive hur en person som blandar svenska och engelska i sitt tal upplevs.

1.2 Hypotes

Inför undersökningen har jag haft två hypoteser. Den första hypotesen är att den engelskfärgade versionen skulle värderas sämre än versionen med endast svenskt tal. Denna hypotes grundar jag på tidigare forskning kring attityder till engelska i svenskan (se kapitel 2.2. *Tidigare forskning*), som tyder på att texter och tal med endast svenska generellt värderas högre än engelskinfluerade. Dock finns ingen forskning som visar hur attityderna ser ut hos just ungdomar och i den här typen av tal.

Den andra hypotesen är att resultatet skulle visa att den engelskinfluerade versionen skulle bli högre värderad än den med endast svenska. Trots att tidigare forskning visar att engelskinfluerade versioner oftast värderas sämre fanns ändå vissa faktorer som jag ville ta hänsyn till. Eftersom att engelska blir vanligare och vanligare blir vi även allt duktigare på att både läsa, skriva, förstå och uttrycka oss på engelska. Ungdomar är en grupp där exponeringen för engelska språket är väldigt stor – genom till exempel sociala medier, dataspel och tv-program. Ungdomsspråk är även den varietet där slang, diskurspartiklar och nya ord används som mest. Dessa faktorer gjorde att jag ville vara öppen för möjligheten att informanterna kanske skulle värdera den engelskinfluerade versionen högre.

2. Bakgrund

I detta kapitel presenteras en kort sammanfattning av det svenska språkets historia för att få en överblick över hur svenskan påverkats av andra språk historiskt sett. En sammanfattning av hur engelskans ställning ser ut i Sverige idag presenteras även för att ta upp hur dagens samhälle ser allmänt på engelskans ökande inflytande och vilka olika perspektiv som finns till detta. Även tidigare forskning kring attityder mot engelska i svenskan tas upp för att visa vilka resultat som tidigare presenterats inom detta område och hur forskningsläget ser ut idag. Till sist finns en förklaring till vissa termer som används i denna uppsats.

2.1 Historia

De första spåren av det svenska språket har hittats under vikingatiden (år ca 800 – ca 1225) i form av runor och runstenar. Svenskan har sedan dess påverkats av en mängd olika språk i olika perioder (*Kort svensk språkhistoria*, Språkrådet, Svenska Institutet). Vid 900-talet växte sig kristendomen allt större i Sverige och det ledde till att lånord från bland annat latin ökade – ord som *mässa* och *kloster* togs in i svenskan. Under medeltiden (år ca 1000 – ca 1500) var tyska det språk som påverkade svenskan mest, både vad det gäller ordförråd och syntax. Ord som *arbete*, *betala*, *bliva* och *möjlig* härstammar från tyskan. Under 1600- och 1700-talet blev istället franskan en viktig långgivare – *dressera*, *enorm* och *mamma* är exempel på ord som tagits in från franskan.

Efter andra världskriget är det dock engelskan som dominerar som långgivare till svenskan och även till en mängd andra språk. I och med USA:s växande makt efter andra världskrigets slut kom de att påverka omvärlden på många sätt och därigenom även många språk. Idag ser vi ord som *container*, *tuff*, *webb* och *television* som exempel på lånord från engelskan.

2.2 Engelskans ställning idag

Engelskan är idag ett högstatusspråk i Sverige och är inom vissa områden nästan helt dominerande. Det är i stort sett omöjligt att undvika kontakt med det engelska språket – det finns i datorvärlden, i musik, i tv-serier och det letar sig även in i det vardagligt talade språket. Ungdomar och unga vuxna är de grupper där engelska i vardagligt talat språk är vanligast och det

kan ses på bland annat utrop som "wow!" och "whoops!" istället för "bravo!" och "hopp-san!" eller "chatta" och "scrolla" istället för "prata på nätet" och "klicka på bläddringslistan". (Andersson, 2001; se Karlsson, 2001:9). Vad denna utveckling innebär för vårt språk råder det delade meningar om. Vissa hänvisar till vår historia som säger att svenskan alltid varit utsatt för påverkan från andra språk och att det är naturligt med förändring, medan andra påpekar att det aldrig varit utsatt för en sådan pass stor påverkan som det är idag.

På grund av den ökade användningen av engelska gav regeringen år 2002 i uppdrag till en särskild grupp att ta fram en plan för hur det svenska språket skulle stärkas. Detta arbete resulterade i en handlingsplan som kallas *Mål i mun – förslag på en plan för det svenska språket* (2002) där en mängd förslag och regler kring hur svenskans status i Sverige skulle se ut presenterades. Där slogs bland annat fast att svenskan ska räcka, det vill säga att man ska kunna använda svenskan överallt och att det ska finnas svenska ord och uttryck som man faktiskt kan använda. Man tar även upp att myndighets- och EU-texter ska vara lätta att förstå, att studenter ska kunna uttrycka sig på både svenska och engelska och inte bara på engelska, att Sveriges politiker och regering ska tala och skriva på svenska, att data- och IT-ord ska finnas på svenska och att det är viktigt att vi har en positiv syn på det svenska språket.

Trots att engelskan har en stor roll i dagens Sverige finns det många faktorer som pekar på att svenskar ändå uppskattar sitt språk. Detta menar bland annat Leigh Oakes, som undersökt svenskars attityder mot det egna språket som presenteras i artikeln *Svenskan och svenskheten* (2003). Han menar att svenskar generellt värderar sitt språk högt, tycker att det ingår i det svenska kulturarvet samt att det är ett vackert språk. (Oakes, 2003:32). Att svenskarna fått ett ökat intresse för det egna språket kan också märkas på till exempel den framgång som Fredrik Lindström nått med sin bok "Världens dåligaste språk" från 2000, programmen "Värsta språket" och "Svenska dialektmysterier" och att podradioprogrammet "Språket" från P1 toppar listorna i sin kategori. Svenskarnas intresse för det egna språket verkar helt enkelt ha väckts.

Oakes menar dock att även om många svenskar verkar uppskatta sitt eget språk uppskattas även engelskan och goda engelskkunskaper är något som värderas högt. I samma undersökning som tidigare nämndes anger informanterna att engelskan är ett vackert språk och att engelskan inte är något som de anser inverkar negativt på kunskaper i svenska eller som påverkar den svenska identiteten. Oakes menar att svenskarnas goda kunskaper i engelska fungerar som någon typ av trumfkort, något att vara stolt över, särskilt på gräsrotsnivå (Oakes, 2003).

Vissa länder, som till exempel Frankrike, försöker begränsa påverkan av engelskan för att bevara sina språk. För att värna om det egna språket har det varit vanligt att till exempel dubba filmer och att inte satsa på engelskundervisning i skolan, även om detta nu håller på att

förändras. I Sverige har vi istället välkomnat engelskan, och varit stolta över att svenskarna generellt är duktiga på engelska (Oakes, 2001; Nyström Höög, 2005:17). I läroplanen för grundskolan står det till exempel att eleven efter avslutad grundskoleutbildning ska behärska det engelska språket i tal och skrift. (LPO 11, Skolverket). Att minska på eller att försöka förbjuda engelskan är alltså inget som kommit på tal i Sverige.

Däremot är det få som tror att svenskan kommer att ersättas av engelskan. I den forskning som Oakes bedrivit svarade till exempel bara 9,9 % av informanterna att de tyckte att engelskan var ett framtida hot mot svenskan. Det finns dessutom många argument för varför svenskan ska fortsätta att vara Sveriges officiella huvudspråk. Det är viktigt att landets invånare har möjlighet att uttrycka sina åsikter på ett språk de behärskar, annars skapar det vissa demokratiska svårigheter. Att ett land har ett eget språk är även någonting som skapar gemenskap och som bidrar till att invånarna i landet känner samhörighet till varandra. ”Språket ses som ett viktigt uttryck för nationell identitet och behovet av ett nationellt standardspråk, som alla behärskar, uppfattas som en oomtvistad nödvändighet.”, detta menar Maria Wingstedt (Wingstedt 1998:30). Vidare menar Bergman och Swedin att ”identitet och etnicitet hör ihop och kan kännetecknas av olika saker, till exempel gemensamt ursprung, gemensam kultur, religion och språk” (Bergman och Swedin, 1986; se Einarsson, 2004:40). I en enkätundersökning från 2002 (Nygård, 2002; se Nyström Höög, 2005:17) svarar hela 96 % av informanterna att ”Svenska språket är mycket viktigt för Sverige eftersom det är en del av landets identitet”. Sammanfattningsvis kan man alltså konstatera att engelskan är stark i Sverige och att goda engelskkunskaper uppskattas, men även att svenskan värderas högt och att få varken tror eller vill att engelskan ska ta över.

2.3. Tidigare forskning

Det finns en mängd tidigare forskning kring hur engelskans ställning stärkts i Sverige och vilka attityder som finns kring detta. Ett exempel är ett omfattande forskningsprojekt vid namn MIN-projektet som startades år 2000 av Nordiska Språkrådet. (Nyström Höög, 2005:13) Syftet med undersökningen var att ta reda på mer om attityder till moderna importord och att försöka förstå hur internationaliseringen påverkar språken i Norden. Projektet genomfördes i Norge, Sverige, Danmark, Färöarna, Island, svensktalande Finland och finsktalande Finland och bestod av en enkätundersökning, en intervjuundersökning och ett matched guise-test. Här redogörs resultaten från de svenska undersökningarna.

Enkätundersökningen för Sveriges del genomfördes av Olle Hammermo genom att en grupp informanter fick ta ställning till ett antal frågor rörande språk och språkpåverkan via telefon. Informanterna fick även ta ställning till om de helst skulle använda sig av den svenska eller den engelska versionen av ett ord, till exempel om de föredrar *e-post* framför *email*, *livvakt* framför *body guard* eller *formgivning* framför *design* (Hammermo, 2006).

Resultatet visade att många tyckte att det används för mycket engelska lånord, men vilka ersättningsord som ska användas istället var inte lika tydligt. Man jämförde även resultatet hos informanterna genom en mängd bakgrundsvariabler som ålder, kön, hushållsinkomst, utbildning, region och innehav av hemdator med internetanslutning. Det visade sig att informanternas ålder spelade en viss roll för hur de bedömde undersökningens frågor. De äldre informanterna visade sig vara mer negativa till den ökande användningen av engelska än de yngre och de valde även i större omfattning att använda sig av de svenska orden istället för de engelska. Även vilken hushållsinkomst informanterna hade spelade roll för resultatet. De som hade en högre hushållsinkomst visade sig vara mer positivt inställda till engelska lånord än de med en lägre hushållsinkomst. Detta gällde även variablerna hemdator med internetanslutning och utbildning. De som hade tillgång till hemdator med internetanslutning ställde sig mer positiva till engelskan, och även de med längre utbildning. Vid de tre ordfrågorna där informanterna fått välja mellan ett svenskt eller ett engelskt ord, visade resultatet att ju yngre informanterna var ju mer benägna var de att använda sig av det engelska ordet.

Intervjudelen av undersökningen genomfördes av Catharina Nyström Höög och presenteras i "Teamwork? Man kan lika gärna samarbeta" (Nyström Höög, 2005). Undersökningen bestod av en intervju där samma frågor som i enkätundersökningen lästes upp för informanterna – intervjuundersökningen liknade alltså enkätundersökningen en hel del, med undantaget att det fanns möjlighet att avvika från frågeformuläret och tala fritt om frågor som väckte intresse. Därefter genomfördes även gruppsamtal mellan informanterna som deltagit i intervjuerna och de fick samlas tre och tre för att diskutera kring frågorna som ställts under intervjun.

Nyström Höög menar att resultatet visar att de flesta informanterna tycker att det används för mycket engelska lånord i svenskan idag, och att man borde använda sig av ett svenskt ersättningsord om ett sådant finns. Dock visar det sig att informanterna trots det ofta själva använder sig av de engelska lånorden. I gruppdiskussionerna anger hon att ett tema som diskuteras mycket bland informanterna är språkblandning. Informanterna menar att man bör veta när man använder engelska och när man använder svenska och att språkblandning upplevs som något negativt. (2005: 126). Ett återkommande ord som används för att beskriva personer som

använder sig av engelska för att markera status är *töntigt*. Nyström Höög lyfter även fram kommentarer som till exempel: ”Dataord låter konstiga på svenska” (2005:102) och ”Jag vill ju också ha ett svenskt språk så att säga. Men samtidigt inser jag ju att vi måste, för att hänga med i den tekniska utvecklingen, använda engelska ord.” (2005:120). Sammanfattningsvis menar Nyström Höög att informanterna inte uppfattar engelskan som något hot mot svenskan, men att de då fokuserar mest på antalet importord och inte domämförluster som enligt Hyltenstam är en starkare indikation på ett pågående språkbyte (Hyltenstam, 1996 se Nyström Höög, 2005).

Matched guise-undersökningen genomfördes hösten 2004 (Melander och Kristiansen, 2006) och avsåg att undersöka informanternas undermedvetna attityder till engelskinfluerad svenska. Undersökningen genomfördes genom att en grupp informanter fick lyssna på ett antal olika talare som läste upp en omarbetad version av en dansk IT-text, s.k. mask, med olika grader av engelskfärgning. Två av maskerna, den med minst respektive mest engelska, spelades in av samma person. Ovetandes om detta fick informanterna sedan värdera talarna utifrån hur väl de tyckte att ett visst antal personlighetsdrag stämde in på talarna. Scenariot var att talarna sökte jobb som radiopratare, och orden informanterna fick ta ställning till hur väl de stämde in på talarna var: ambitiös, intelligent, självständig, effektiv, tilltalande, förtroendeingivande, intressant och avslappnad.

Resultatet visade att personen som talat in de två maskerna värderades något högre i masken med den svenska versionen och bedömdes alltså vara bättre lämpad för jobbet som radiopratare när den endast talade svenska. Informanterna delades även in i grupper efter vissa bakgrundsvariabler som till exempel ålder, kön och utbildning. Variablerna kön, utbildning, datortillgång, ideologi, modersmål och om man bodde på landet eller i en stad gav inga utslag på resultatet – informanterna inom dessa grupper värderade alltså de två maskerna relativt lika. Däremot gav bakgrundsvariablerna ålder och inkomst utslag – den grupp med lägst inkomst (under 300.000kr/år) visade sig värdera den svenska masken något högre och den grupp där informanterna var i åldern 45 och uppåt visade sig värdera den engelska något masken högre. Dock utgjorde åldersgruppen 45 och uppåt en väldigt liten del av det totala antalet informanter och skillnaderna är därför inte statistiskt signifikanta. Det är också troligt att resultatet påverkas eftersom åldersgruppen 30 år och yngre utgör en stor del av det totala antalet informanter och också en stor del av kategorin *lägre inkomst*. Men sammanfattningsvis, när man ser till totalresultatet av undersökningen, kan det konstateras att en ”ren” svenska föredras framför en engelskinfluerad (Melander och Kristiansen, 2006:104–109).

En annan undersökning som är värd att nämnas inom detta område är en undersökning som genomfördes år 1998 av Maria Wingstedt som presenteras i boken ”*Language Ideologies and Minority Language Policies in Sweden*” (1998). Över 800 enkäter skickades ut till slumpvis utvalda informanter med frågor rörande språkanvändning och språkpåverkan. En del frågor rörde specifikt engelskans påverkan och attityder till engelska lånord där informanterna fick ta ställning till en mängd påståenden, till exempel ”Det finns för många lånord i svenskan” och ”Det är viktigt att svenskan är så ren som möjligt från lånord”. Resultaten visar bland annat att 95,4 % av informanterna tycker att det vore synd om svenskan försvann och att 63,3 % inte höll med alls om att ”det bästa vore om alla i världen talade engelska som modersmål” (1998:263). I den del som undersöker attityderna mot modersmål visar det sig att 86,4 % av informanterna håller med om att ”kunna sitt modersmål bra är viktigt för självkänsla och identitetskänsla”. Samtidigt svarar bara 18 % att det används för mycket engelska i Sverige (1998:265).

Olle Josephson gjorde 1999 en undersökning baserad på Maria Wingstedts. Samma frågor som i Wingstedts studie ställdes till 72 språkvetare vid institutionen för nordiska språk i Stockholm och Uppsala och resultaten jämfördes sedan med Wingstedts. Det visade sig att språkvetare i större utsträckning visade sig vara mer positiva till engelska lånord och menade att utländska ord berikar språket (Josephson 1999:10).

Sammanfattningsvis visar forskningsläget idag på lite olika attityder och åsikter kring engelska i svenskan, men generellt föredras de svenska. Mycket pekar på att trots att engelska uppskattas och att många till viss del är öppna mot engelsk språkpåverkan finns det ändå en ganska stark övervägande gemensam åsikt om att svenskan trots allt bör bevaras och att ”ren” svenska föredras. Om man ser till vilka bakgrundsvariabler som påverkat resultatet är det variablerna ålder och inkomst som utmärkt sig mest och om man bortser från resultatet i Melander och Kristiansen (2006), pekar tidigare forskning på att yngre ställer sig mer positiva till engelska lånord än äldre. Andra variabler som gör att informanterna ställer sig mer positiva till engelska lånord är till exempel högre hushållsinkomst och längre utbildning. Detta pekar på att engelskan idag är välkommen och att den ses som användbar, men att vi i den mån vi kan hellre ska använda oss av svenska och att svenskan ska vara standardspråk.

2.4. Termer

Attityd är ett begrepp som inom språksociologin betyder att man har en förutfattad mening

om till exempel en person, en grupp, ett språk eller ett språkligt uttryck. Oftast har man en positiv eller negativ till attityd till något, det vill säga att man reagerar gillande eller ogillande mot en viss företeelse. Våra attityder är något som vanligtvis utvecklas redan som barn, genom påverkan av föräldrar. Senare påverkas vi även av till exempel klasskamrater, lärare och massmedier. Attityder är alltså något som är socialt konstruerat, och ofta grundas i fördomar mot folket som talar språket, snarare än språket i sig (Einarsson, 2009).

Engelskinfluerat tal är en term som i denna uppsats används för att beskriva tal där personen använder sig av vissa ord och uttryck på engelska istället för svenska, det vill säga när en persons tal blivit påverkat av engelskan. Dessa ord och uttryck behöver inte vara etablerade lånord utan är ord och uttryck som språkbrukare väljer att använda sig av av olika anledningar, som till exempel om uttrycket tycks passa in bättre eller för att det svenska ordet inte fyller exakt den funktion som önskas.

3. Metod och material

I detta kapitel presenteras metoden som använts i denna undersökning – först en generell beskrivning av metoden, varför den är lämplig och därefter en presentation av hur metoden har använts i just denna undersökning. I kapitlet presenteras även materialet som använts och hur det tagits fram, vilka aspekter som tagits hänsyn till och övriga tankar som fanns bakom konstruktionerna av materialet. Materialet består av två versioner av en dialog, en med endast svenskt tal och en där vissa ord och uttryck är utbytta till engelska, samt en enkät med en mängd påståenden som konstruerats för att ta reda på hur informanterna upplevde talaren i dialogen.

3.1 Matched guise

För att undersöka vilka underliggande attityder som finns mot engelskinfluerat tal har jag valt att använda mig av en metod som kallas Matched guise. Matched guise är en metodtyp som utvecklades av Wallace Lambert på 1960-talet för att göra en undersökning av tvåspråkiga talare i Kanada (Einarsson 2004:205). Metoden går ut på att låta en talare läsa in två versioner av en text – en version där personen talar med till exempel brytning, slang eller dialekt och den andra versionen med standardspråk. De två så kallade maskerna blandas sedan med ett antal andra talare, utfyllnadsröster, och spelas sedan upp för en grupp informanter. Ovetandes om att två av maskerna i gruppen är inspelade av samma talare får informanterna bedöma

dessas på ett antal punkter som till exempel kunnighet, intelligens och trovärdighet. Resultaten jämförs och skillnaderna hos de två maskerna visar vilka attityder som finns till olika språkvarieteter, eftersom ingenting annat än detta har skiljt versionerna åt.

Matched guise-metoden är lämplig att använda sig av om man vill undersöka undermedvetna attityder till olika språkvarieteter. I enkät- och intervjuundersökningar är informanterna medvetna om vad undersökningen går ut på och detta kan göra att resultatet påverkas. Attityderna blir inte längre undermedvetna och speglar därför kanske inte de förutfattade meningar som ofta ingår i en attityd. Informanterna får möjlighet att medvetet eller omedvetet tänka efter hur de vill eller hur de tror att de borde svara.

3.2 Matched guise i denna undersökning

I denna undersökning har två gymnasieklasser fått lyssna på varsin version av en del av en dialog; en med endast svenskt tal och en där ett antal ord och uttryck blivit utbytta till engelska motsvarigheter. Informanterna har inte fått veta undersökningens egentliga syfte utan de har endast fått veta att det är en undersökning som handlar om attityder till talat språk. Efter att ha lyssnat på dialogen två gånger har de sedan fått fylla i en enkät där de fått ta ställning till hur väl de tyckte att ett visst påstående stämde in på personen i dialogen (se *Bilaga 2: Enkät*). Resultaten från de två grupperna har sedan jämförts med varandra för att ta reda på vilka attitydskillnader som finns till personer som talar endast svenska respektive personer som talar engelskinfluerad svenska.

3.3 Utformning av dialog

För att genomföra undersökningen har två versioner av en dialog konstruerats, en med endast svenskt tal och en där vissa ord och uttryck har bytts ut mot engelska (se *Bilaga 1: Dialog*). Dialogen är konstruerad så att den till allra största delen består av ett svar på en inledande fråga för att på så sätt begränsa antalet talare som skulle bedömas till en. Jag ville att informanterna endast skulle fokusera på en talare för att få undersökningen så tydlig och enkel som möjligt, samt för att undvika missförstånd och misstolkningar – både för informanterna vid undersökningstillfället och vid resultatsammanställningen. Alternativet hade varit att använda sig av någon annan typ av inspelning än en dialog, men eftersom att det som skulle undersökas var just vardagligt tal ansågs det passa ändamålet bäst. För att i största möjliga mån undvika att informanterna skulle påverkas av *vad* dialogen handlade om, konstruerades den att

inte handla om något särskilt, utan att återspegla en del ur en vardaglig konversation. Dialogen konstruerades så att den var ungefär en minut lång, vilket bedömdes som lagom för att informanterna skulle hinna bilda sig en uppfattning om talaren.

3.4 Urval av engelska ord och uttryck

För att skapa de olika versionerna av dialogen och för att kunna välja ut vilka ord och uttryck som skulle bytas ut i den engelskinfluerade versionen har jag varit uppmärksam på min omgivning för att ta reda på vilka som faktiskt används naturligt i vardagen. Då jag inte ville att orden och uttrycken endast skulle spegla mitt eget ordförråd började jag helt enkelt notera vilka som användes ofta i min närhet för att kunna använda mig av dem vid konstruktionen av dialogen. Jag har även lyssnat på en mängd olika podcastinspelningar, som är inspelningar av vardagliga samtal, samt noterat vissa engelska ord och uttryck i texter på sociala medier (som också speglar vardagliga uttryck) för att få idéer och förslag. De ord som till slut valdes ut var: ”my god”, ”awkward”, ”pretty obvious”, ”why”, ”wierd”, ”catcha up” och ”get on with our lives”. Förutom att dessa ord och uttryck bedömdes fungera i såväl den svenska versionen som den engelskinfluerade bedömdes de även passa in i ett typiskt ungdomsspråk.

För att säkerställa att dialogen var representativ för den tänkta åldersgruppen fick fem personer ta del av de båda versionerna och därefter ge respons på om dialogen kändes naturlig. Dessa ord och uttryck ansågs av de fem testpersonerna som någorlunda väletablerade i det svenska talspråket, och samtliga angav att detta var ord och uttryck de själva skulle kunna använda sig av i vardagligt tal.

3.5 Val av talare

Då syftet med den inspelade dialogen var att den skulle låta så naturlig som möjligt ville jag att den person som skulle spela in den största delen, talare B, skulle vara en person som är bekväm med att prata på både svenska och engelska. Den som tillfrågades att läsa in dialogen är en person i min närhet av kvinnligt kön som jag lagt märke till kodväxlar mellan svenska och engelska ofta och mycket i sitt vardagliga tal och som därför passade väldigt bra till denna uppgift. Personens kön var inget jag lade någon vikt vid vid valet av talare, men att valet föll på en person av kvinnligt kön kan ha påverkat resultatet. Forskning visar att kvinnor och män

kan upplevas olika och därför skulle resultatet kanske blivit annorlunda om jag valt en manlig talare. Personen fick själv komma med förslag på sätt att uttrycka sig för att få talet att låta naturligt och för att få det att flyta på så bra som möjligt.

3.6 Konstruktion av enkät

Enkäten konstruerades genom en mängd påståenden där informanterna fick gradera på en fyrgradig skala hur väl de tyckte att en viss egenskap stämde in på talaren. Påståendena var konstruerade på detta vis: "Jag upplevde talare B som vältalig" och svarsalternativen var: "Stämmer inte alls", "Stämmer delvis", "Stämmer ganska väl" och "Stämmer helt". En fyrgradig skala valdes framför det något mer vanliga fem- eller sjugradig, för att undvika att få ett neutralt mittenalternativ. Ett mittenalternativ skulle kunna leda till att många väljer det för att slippa ta ställning och risken skulle vara att resultatet skulle bli väldigt intetsägande. Maria Wingstedt menar i sin avhandling att "Neutrala mittenalternativ kan väljas av alltför många okontrollerbara skäl" och syftar på att informanterna kan välja ett mittenalternativ på grund av att de till exempel är tveksamma, inte har någon åsikt, inte förstår frågan eller har tröttnat på att svara. (Wingstedt, 1998: 185). Dock finns det även nackdelar med att inte ha något mittenalternativ – informanterna har ingen möjlighet att vara neutrala om det faktiskt är det de verkligen vill. Detta leder alltså till att resultatet kan visa något mer negativa eller något mer positiva resultat än hur det ser ut i verkligheten.

Den sista frågan på enkäten är en öppen fråga: "Reagerade du på något särskilt i talare B:s tal?". En öppen fråga finns med för att informanterna skulle kunna komma med egna synpunkter som skulle kunna vara intressant för resultatet samt för att se om den grupp som fått lyssna på den engelskinfluerade versionen vid eventuella reaktioner faktiskt skulle kunna identifiera vad de reagerade på.

Egenskapsorden som valdes ut som informanterna skulle bedöma var *vältalig*, *intelligent*, *tilltalande*, *välutbildad*, *intressant* och *trovärdig*. För att underlätta vid analysen av resultatet delas orden in i två dimensioner där den ena står för status och den andra för sociabilitet. (Melander och Kristiansen, 2006)

Status	Sociabilitet
Vältalig	Tilltalande
Intelligent	Intressant
Välutbildad	
Trovärdig	

Att dela upp egenskaperna i dessa grupper kan vara intressant för att se vilken typ av egenskaper som värderas högst; de som visar på kunskaper och status eller de som tilltalar informanterna på ett mer personligt plan.

3.7 Informanterna

Informanterna bestod av två samhällsklasser i årskurs 3 från en gymnasieskola i Västmanland. I den ena klassen, som hade inriktning media, information och kommunikation, deltog 9 informanter. I den andra klassen, som hade inriktning samhällsvetenskap, deltog 13 informanter. Informanterna valdes ut på grund av ålder och tillgänglighet – eleverna var i den åldersgrupp som undersökningen skulle göras i och de fanns uppdelade i två naturliga grupper som gjorde det enkelt att genomföra undersökningen på ett smidigt sätt.

Klassen med 9 elever fick lyssna på den svenska versionen och där var fördelningen mellan könen 2 killar och 7 tjejer. Klassen med 13 elever fick lyssna på den engelskinfluerade versionen och där var fördelningen mellan könen 8 killar och 5 tjejer.

4. Resultat

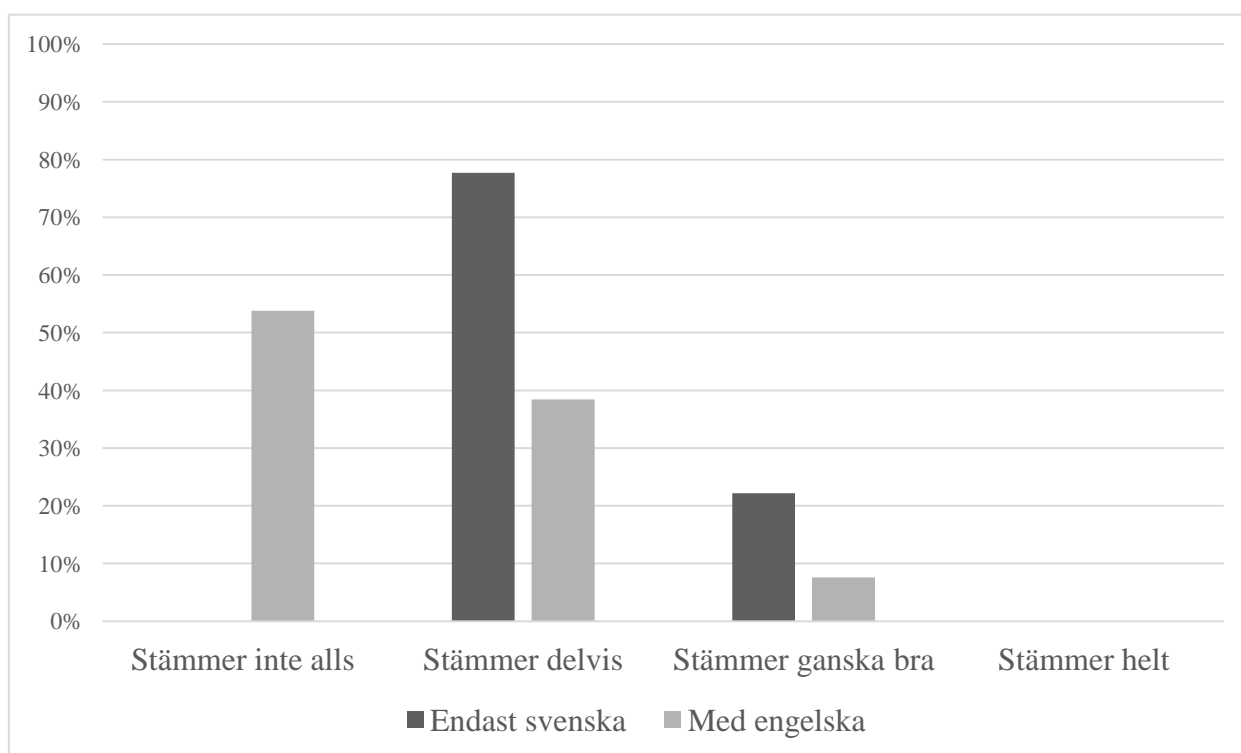
I detta kapitel redovisas resultatet från undersökningen. Resultatet för varje enskild fråga presenteras i en egen underrubrik. Antalet svar presenteras i procent i tabeller, samt som stapeldiagram (för att förtydliga fördelningen av svaren). En sammanfattning av varje resultat presenteras för att få en översikt över hur informanterna värderat talarens egenskaper i de olika påståendena.

4.1 Vältalig

Den första frågan i enkäten berörde hur vältalig informanterna uppfattade personen. Resultatet visas i tabell 1 och figur 1.

Tabell 1. ”Jag upplevde talare B som vältalig.”

	Stämmer inte alls	Stämmer delvis	Stämmer ganska bra	Stämmer helt
Endast svenska	0%	77,7%	22,2%	0%
Med engelska	53,8%	38,4%	7,6%	0%

Figur 1. ”Jag upplevde talare B som vältalig.”

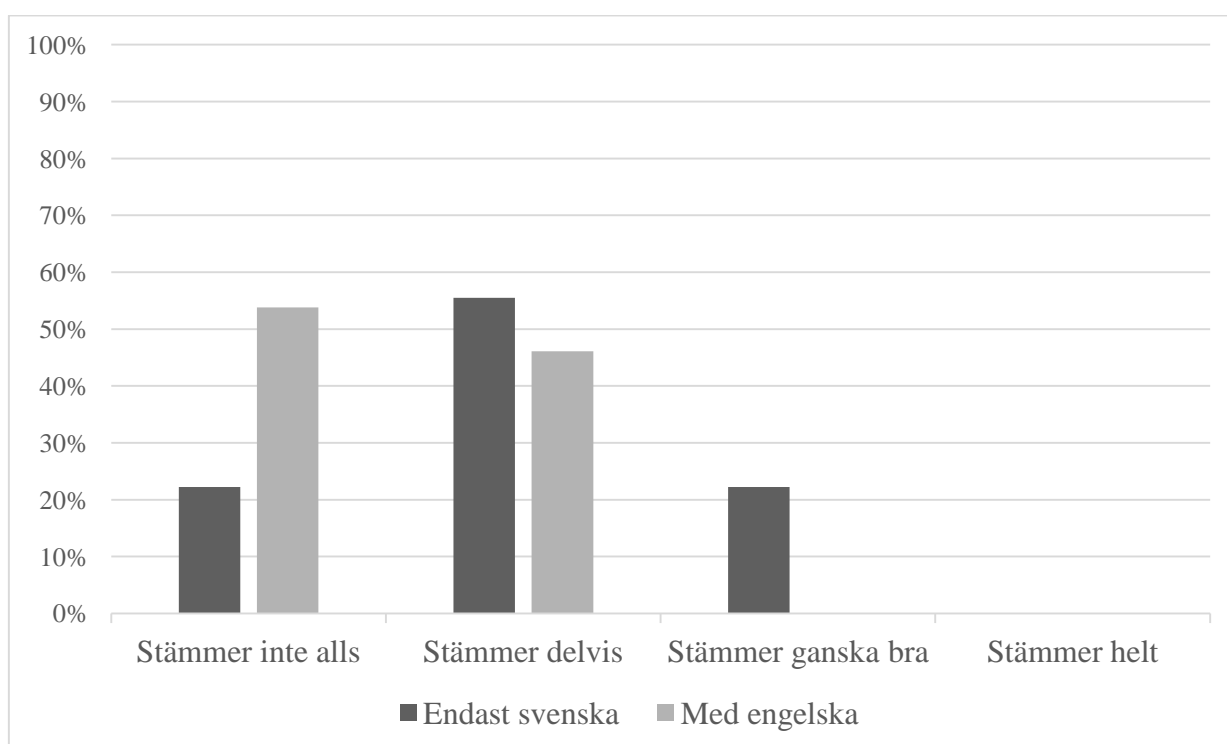
Resultatet i tabell 1 och figur 1 visar att talare B upplevs som mer vältalig när den talar endast svenska. I gruppen som lyssnat på den svenska versionen har 22% av informanterna valt alternativet ”Stämmer ganska bra” och 77% ”Stämmer delvis” på påståendet ”Jag upplever talare B som vältalig.” Ingen har valt ”Stämmer inte alls”, medan 53,8% av informanterna som lyssnat på den engelskinfluerade versionen har valt ”Stämmer inte alls.” Endast 7,6% valde alternativet ”Stämmer ganska bra”.

4.2. Intelligent

Fråga 2 i enkäten berörde hur intelligent informanterna upplevde talare B. Resultatet visas i tabell 2 och figur 2.

Tabell 2. ”Jag upplevde talare B som *intelligent*.”

	Stämmer inte alls	Stämmer delvis	Stämmer ganska bra	Stämmer helt
Endast svenska	22,2%	55,5%	22,2%	0%
Med engelska	53,8%	46,1%	0%	0%

Figur 2. ”Jag upplevde talare B som intelligent”.

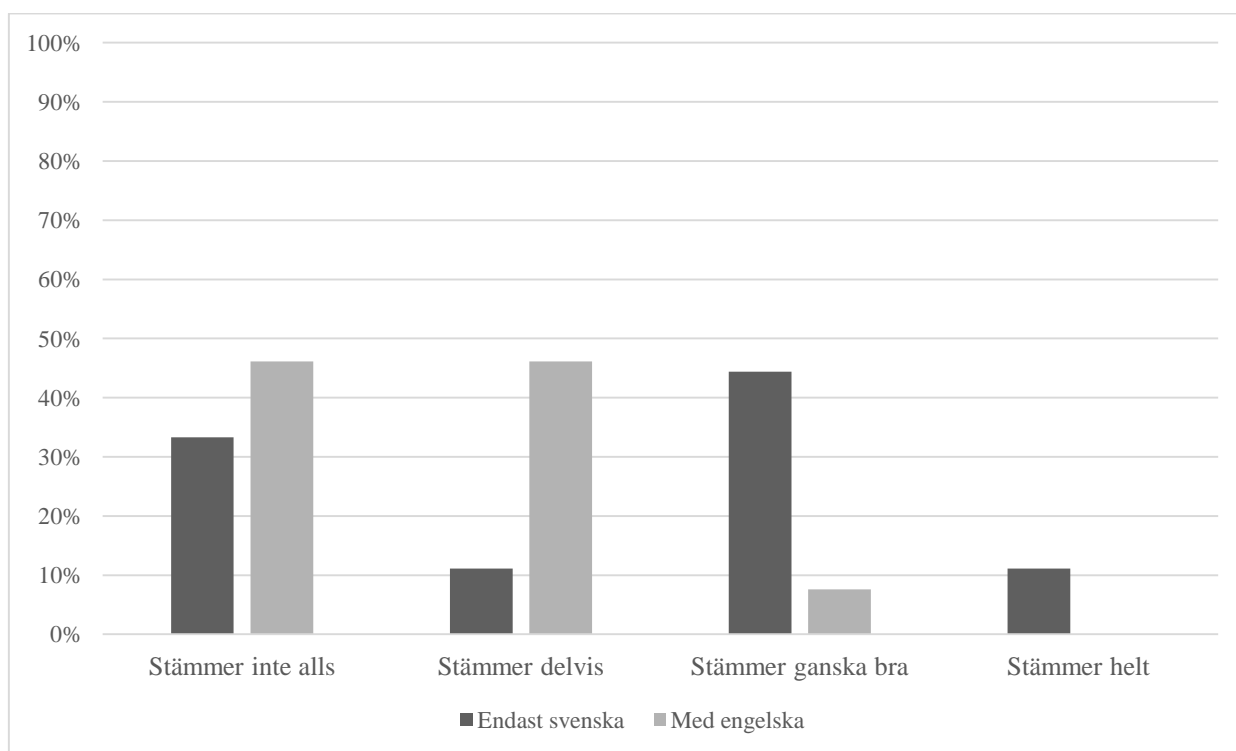
Resultatet i tabell 2 och figur 2 visar att i gruppen som lyssnat på den engelskinfluerade versionen har alla informanter valt något av de två alternativen ”Stämmer inte alls” eller ”Stämmer delvis” på påståendet ”Jag upplever talare B som intelligent” (53,8% respektive 46,1%). I gruppen som lyssnat på dialogen med endast svenska har lite mer än hälften (55,5%) valt alternativet ”Stämmer delvis” och resten fördelat sig på ”Stämmer inte alls” och ”Stämmer ganska bra”. Talare B upplevs alltså mer intelligent när den talar endast svenska.

4.3. Tilltalande

Fråga 3 i enkäten berörde hur tilltalande informanterna upplevde personen. Resultatet visas i tabell 3 och figur 3.

Tabell 3. ”Jag upplevde talare B som *tilltalande*.”

	Stämmer inte alls	Stämmer delvis	Stämmer ganska bra	Stämmer helt
Endast svenska	33,3%	11,1%	44,4%	11,1%
Med engelska	46,1%	46,1%	7,6%	0%

Figur 3. ”Jag upplevde talare B som tilltalande.”

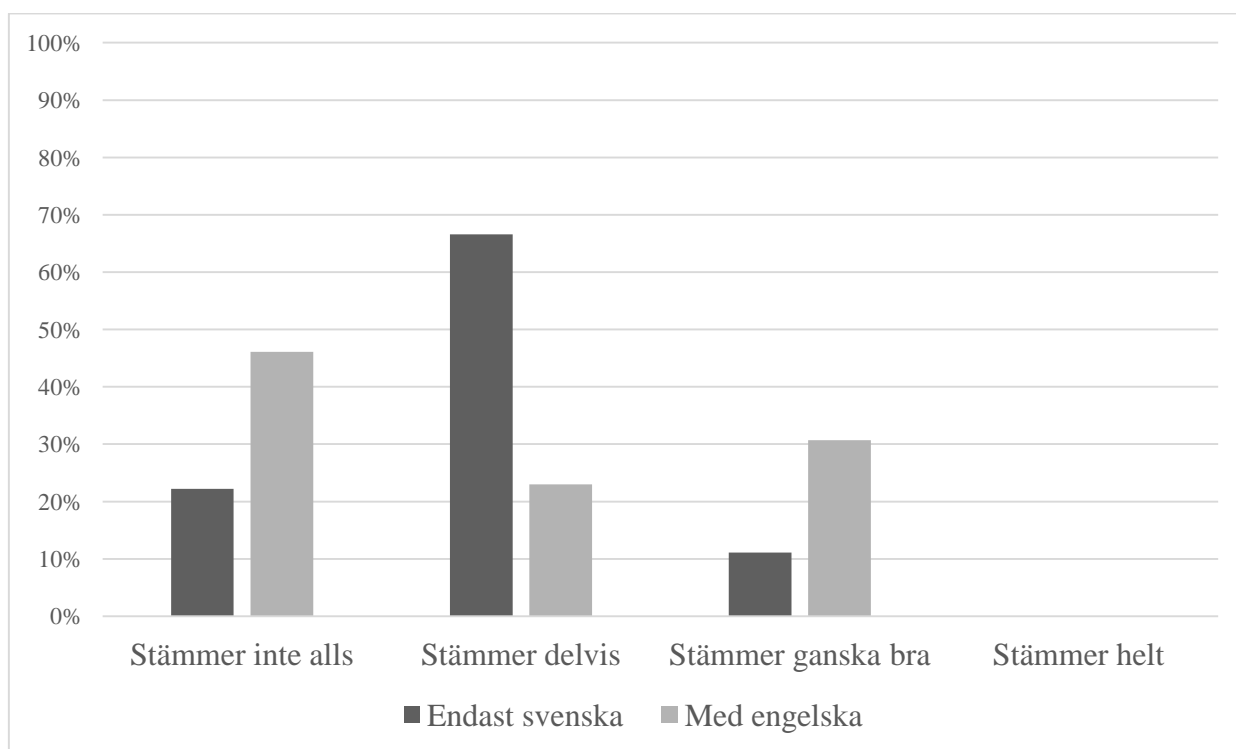
Resultatet i tabell 3 och figur 3 visar att i den grupp som lyssnat på dialogen med endast svenska har 44,4% värderat talare B som ganska tilltalande och att 11,1 % tyckte att detta påstående stämde helt. Överlag upplevs alltså talare B som ganska tilltalande i den svenska versionen. I gruppen som lyssnat på den engelskinfluerade versionen har istället den största delen återigen fördelat sig lika mellan de två alternativen ”Stämmer inte alls och ”Stämmer delvis”. Bara 7,6% svarade att påstående stämde ganska bra. Talare B upplevs alltså något mindre tilltalande när den blandar svenska och engelska i sitt tal.

4.4. Välutbildad

Fråga 4 i enkäten berörde hur välutbildad informanterna upplevde personen. Resultatet visas i tabell 4 och figur 4.

Tabell 4. ”Jag upplevde talare B som välutbildad.”

	Stämmer inte alls	Stämmer delvis	Stämmer ganska bra	Stämmer helt
Endast svenska	22,2%	66,6%	11,1%	0%
Med engelska	46,1%	23%	30,7%	0%

Figur 4. ”Jag upplevde talare B som välutbildad.”

Resultatet i tabell 4 och figur 4 visar att 66,6% av informanterna i gruppen som lyssnat på dialogen med endast svenska delvis håller med om att talare B uppfattas som välutbildad; 22,2% svarar att det inte stämmer alls och 11,1% att det stämmer ganska bra. I gruppen som fått lyssna på dialogen med engelska ord och uttryck har 46,1% valt alternativet ”Stämmer inte alls”, 23% ”Stämmer delvis” men hela 30,7% valde alternativet ”Stämmer ganska bra” jämfört med 11,1% i gruppen som lyssnat på den svenska dialogen. Detta är det enda resultat som

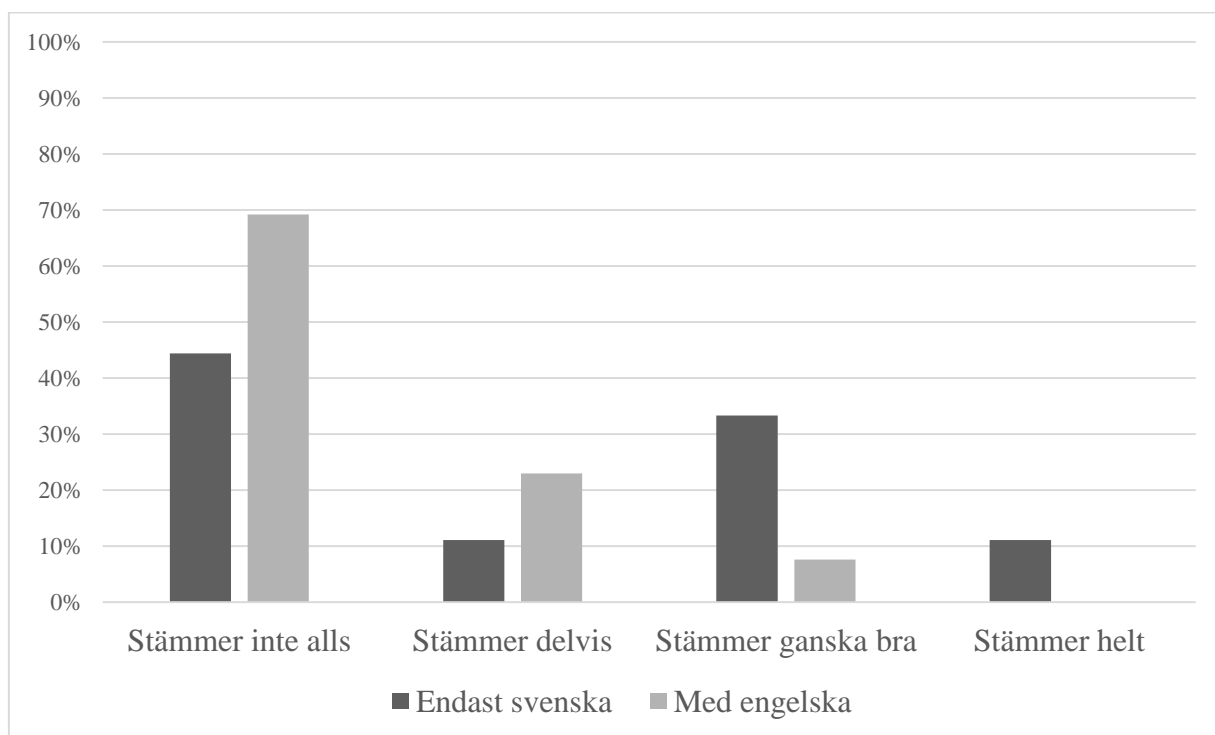
gruppen som lyssnat på den engelskinfluerade dialogen har värderat talaren högre i något av svarsalternativen som är medhållande till påståendet.

4.5. Intressant

Fråga 5 i enkäten berörde hur intressant informanterna upplevde personen. Resultatet visas i tabell 5 och figur 5.

Tabell 5. ”Jag upplevde talare B som *intressant*.”

	Stämmer inte alls	Stämmer delvis	Stämmer ganska bra	Stämmer helt
Endast svenska	44,4%	11,1%	33,3%	11,1%
Med engelska	69,2%	23%	7,6%	0%

Figur 5. ”Jag upplevde talare B som intressant.”

Resultatet i tabell 5 och figur 5 visar att informanterna i gruppen som lyssnat på dialogen med endast svenska är ganska spritt mellan de olika alternativen. 44 % svarar att påståendet inte stämmer alls, 11 % att det stämmer delvis, 33 % att det stämmer ganska bra och 11 % att det

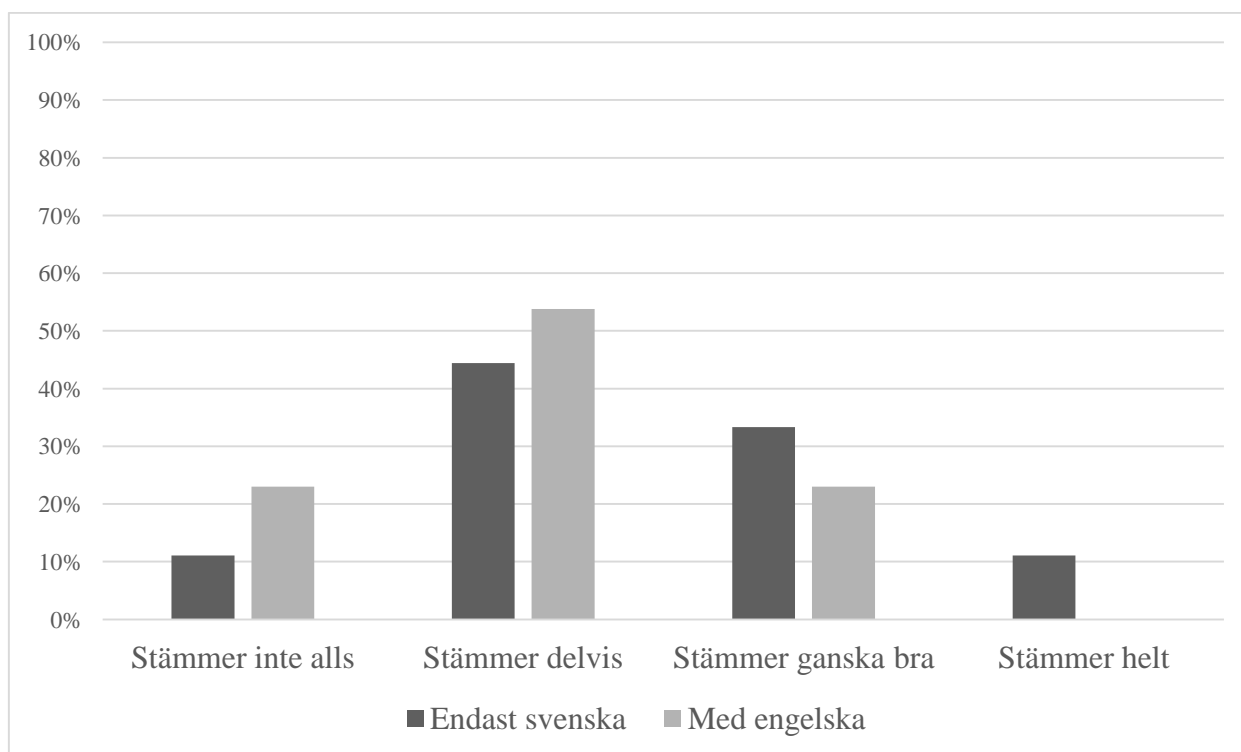
stämmer helt. Hur intressant talare B upplevdes skilde alltså ganska mycket från person till person. I gruppen som lyssnat på dialogen med engelska ord och uttryck har dock majoriteten (69,2 %) valt alternativet "Stämmer inte alls". Över två tredjedelar upplevde alltså inte talare B som intressant. Att resultatet blev så pass spritt på denna fråga skulle kunna bero på att ordet "intressant" är väldigt individuellt – vem som uppfattas som intressant kan skilja sig väldigt mycket från person till person. Dessutom kan det ha varit svårt för informanterna att värdera hur intressant de upplevde talaren utan att lägga någon vikt vid *vad* talaren pratade om.

4.6. Trovärdig

Fråga 6 på enkäten berörde hur trovärdig informanterna upplevde personen. Resultatet visas i tabell 6 och figur 6.

Tabell 6. "Jag upplevde talare B som *trovärdig*."

	Stämmer inte alls	Stämmer delvis	Stämmer ganska bra	Stämmer helt
Endast svenska	11,1%	44,4%	33,3%	11,1%
Med engelska	23%	53,8%	23%	0%

Figur 6. ”Jag upplevde talare B som trovärdig.”

Resultatet i tabell 6 och figur 6 visar att de flesta informanterna i gruppen som lyssnat på dialogen med endast svenska valt alternativet ”stämmer delvis” eller ”stämmer ganska bra” (44,4% respektive 33,%). 11,1% valde ”stämmer inte alls” och 11,1% valde ”stämmer helt”. I gruppen som lyssnat på dialogen med engelska och ord och uttryck har lite mer än hälften valt alternativet ”Stämmer delvis”, medan 23% valde ”Stämmer inte alls” och 23% ”Stämmer ganska bra.” Talare B upplevs alltså mer trovärdig när den talar endast svenska.

4.7. Reaktionen

Fråga 7 på enkäten var en öppen fråga: ”Reagerade du på något särskilt i talare B:s tal? Om ja, vad?”. I gruppen som lyssnat på den engelskinfluerade dialogen har sex informanter av totalt 13 svarat ”ja” på frågan och lämnat följande kommentarer:

”Slängde in massor av engelska.”

”Tala svenska eller engelska. Inte båda samtidigt!”

”Hon pratade ibland lite svengelska, alltså använde sig av engelska ord.”

“Hon pratade svengelska.”

“Bara att hon pratade ganska mycket svengelska och ganska mycket talspråk.”

“Ja, många slangord som ungdomar använder.”

Detta visar alltså på att trots att dialogen speglar ungdomsspråk och att de engelska orden och uttrycken som använts kan ses som relativt vanliga i det svenska språket reagerar informanterna på att talare B använder sig av engelska i sitt tal. Dessutom har ytterligare två svar lämnats men på grund av att de bedöms som oseriösa uteslutits. Dock är det ändå värt att nämna att även de uttryckte negativa attityder mot talarens språk.

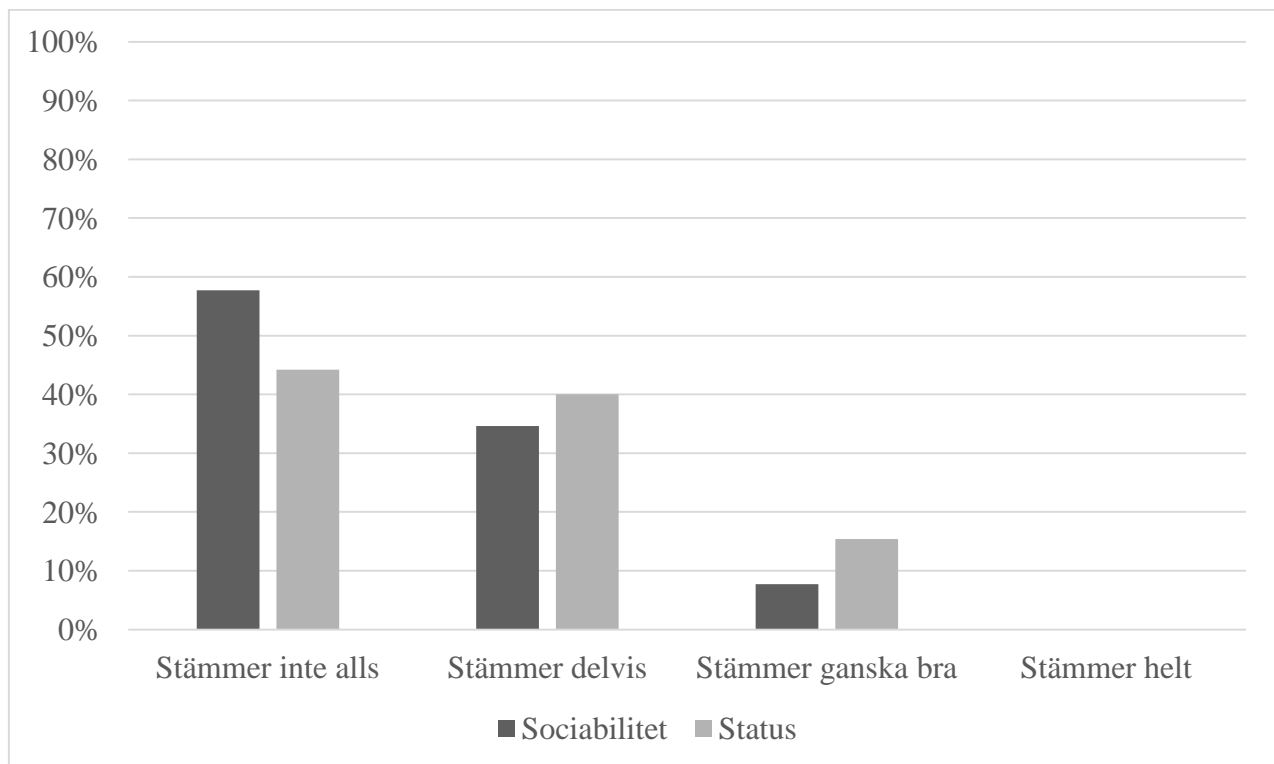
I gruppen som lyssnat på den svenska versionen har ingen av informanterna angett att de reagerat på något särskilt i talare B:s tal. Detta visar alltså på en tydlig skillnad i hur en person som talar endast svenska respektive en person som blandar svenska och engelska i sitt tal upplevs.

4.8. Dimensioner

För att göra resultatet tydligare och för att ta reda på vilken typ av egenskaper som värderas högt delades orden upp i två dimensioner, status och sociabilitet, beroende på om egenskaperna är personlighetsrelaterade eller status- och utbildningsrelaterade. I tabell 7 redovisas resultatet för hur informanterna som lyssnat på den engelskinfluerade versionen värderat talare B totalt sett i de två dimensionerna. Resultatet i den svenska versionen tas inte upp i denna kategori eftersom den svenska versionens roll i undersökningen är att fungera som en jämförande faktor mot den engelskinfluerade versionen och bidrar därför inte till något betydande resultat enskilt.

Tabell 7. Dimensionsresultat, engelskinfluerad version

	Stämmer inte alls	Stämmer delvis	Stämmer ganska bra	Stämmer helt
Sociabilitet	57,70%	34,60%	7,70%	0%
Status	44,20%	40%	15,40%	0%

Figur 7. Dimensionsresultat, engelskinfluerad version

Resultatet visar att gruppen som lyssnat på den engelskinfluerade versionen värderat talaren högre i den dimension med egenskaper relaterade till status och lägre i den dimension med egenskaper relaterade till sociabilitet. Totalt har sociabilitetsdimensionen fått 57,7 % på alternativet ”stämmer inte alls” medan statusdimensionen bara fått 44,2%. 15,4 % av informanterna har valt ”Stämmer ganska bra” på egenskaperna i statusdimensionen, medan endast 7,7 % valt det alternativet i sociabilitetsdimensionen.

5. Diskussion

I denna undersökning deltog endast 9 respektive 13 informanter vilket är alldeles för lite för att dra någon säker slutsats i hur engelskinfluerat vardagligt tal faktiskt upplevs. Dock visar undersökningen ett tydligt resultat som kan ses som en fingervisning om vilka attityder som finns till engelskinfluerat tal bland ungdomar och fungera som en pilotstudie till senare forskning inom detta område. Trots att inga direkta slutsatser kan dras kan man på grund av det tydliga resultatet ändå se det som en antydning till vilka attityder som finns mot engelskinfluerat tal.

Resultatet av denna undersökning visar att den dialogversion där talaren pratar endast svenska har blivit högre värderad i samtliga påståenden. Talaren upplevs alltså både mer väl-talig, intelligent, tilltalande, välutbildad, intressant och trovärdig när den håller sig till att tala endast svenska. Ingen av informanterna i gruppen som lyssnat på versionen med endast svenskt tal har angett att de reagerade på något särskilt, till skillnad från den grupp som lyssnat på den engelskinfluerade versionen där fem informanter angav att de reagerat på perso-nens "svengelska" och en informant på talarens typiska "ungdomsspråk". (Dessutom har yt-terligare två svar sorteras bort på grund av oseriösa utlåtanden, men som också speglade nega-tiva attityder till talarens språk.) Detta visar alltså att användning av engelska ord och uttryck i vardagligt tal skapar reaktioner och att det även skapar mer negativa attityder än vid använd-ning av endast svenska.

Det enda påstående där resultatet på den engelskinfluerade versionen utmärkte sig från de andra var vid påståendet: "Jag upplevde talare B som välutbildad". Där angav hela 30 % av informanterna alternativet "Stämmer ganska bra" medan endast 11,6 % av informanterna i gruppen med den svenska versionen valde att ringa in det alternativet. Dock valde fortfarande 46,1% av informanterna som lyssnat på den engelskinfluerade versionen alternativet "Stäm-mer inte alls" – men trots detta kan man konstatera att det var detta påstående det som tydligt utmärkte sig som mest positivt bland informanterna.

Om man utgår från att detta resultat är representativt kan det alltså tyda på att en person som använder sig av engelska ord och uttryck i sitt tal ses som välutbildad – något som stäm-mer in på viss tidigare forskning och som även stämmer in på den allmänna bilden av engels-kans ställning i Sverige. Som tidigare nämnt är svenskar generellt sett stolta över att vara duk-tiga på engelska och det anses både nödvändigt och användningsbart i så gott som privatliv som arbetsliv. Dessutom är ungdomar en av de grupper där engelskan är som vanligast, och därför är det inte konstigt att den gruppen tycker att engelskkunskaper är något som är positivt laddat.

Jag finner detta intressant då precis som Leigh Oakes tog upp i sin artikel "Svenskan och svenskheten" (2003) verkar svenskar inte se goda kunskaper i engelska som något som inverkar negativt på svenskan. Jag tror att de som är rädda för att svenskan ska dö ut har en annan synvinkel, nämligen att ökade kunskaper i engelska ska göra att svenskan glöms bort. Men de generella negativa attityder som verkar finnas till användning av engelska i vardagligt tal, som presenteras både i tidigare forskning och i denna undersökning, pekar på att det inte är särskilt troligt att det kommer att hända utan att engelskan helt enkelt ses som ett komplement till det svenska språket.

Om man dessutom ser på hur resultatet fördelat sig i dimensionerna status och sociabilitet i den grupp som lyssnat på den engelskinfluerade versionen ser man att i de statusrelaterade egenskaperna som utbildning, intelligens, vältalighet och trovärdighet värderas talare B högre än i de sociabilitetsrelaterade egenskaperna som hur tilltalande och intressant talare B upplevs. Resultatet visar att en person som blandar svenska och engelska i sitt tal alltså upplevs tilltala positivt genom att ha en viss status snarare än att tilltala positivt på ett personligt plan.

Resultaten jämfördes även efter kön men det gav, precis som i andra undersökningar, inga nämnvärda utslag utan tjejer och killar visade sig värdera talaren relativt lika. Dock är det möjligt att totalresultatet skulle blivit annorlunda om talaren istället varit en man, då forskning visar att kvinnor generellt talar mer standardspråk än män, och att denna ”svengelska” kanske inte gett samma reaktioner om dialogen spelats in av en man. Därför hade det varit intressant att göra en liknande undersökning med en manlig huvudtalare, för att se om attityderna blivit ungefär samma. Det hade även varit intressant att följa upp denna undersökning med en enkätundersökning. Eftersom denna undersökning speglar informanternas underliggande attityder hade det varit intressant att även ta reda på vilka medvetna attityder de har till engelskinfluering. I enkätundersökningar har det visat sig i tidigare forskning att yngre ofta ställer sig mer positiva till engelska lånord än äldre, och detta är lite motsägelsefullt mot resultatet i till exempel Matched Guise-undersökningen i MIN-projektet och i denna undersökning. Kan det vara så att ungdomar tror sig ha en mer positiv attityd till engelskinfluering än vad de faktiskt har?

Något annat man bör ta hänsyn till vid analysen av detta resultat är att mängden engelska ord och uttryck i den engelskinfluerade versionen var ganska stor, och att orden och uttrycken dök upp något mer frekvent än vad det kanske gör i normalt vardagligt tal. Trots att informanterna inte visste vad undersökningen egentligen gick ut på, och trots att dialogen bedömts som trovärdig av fem andra personer, är det möjligt att informanterna som lyssnat på den engelskinfluerade versionen anat undersökningens egentliga syfte. Det kan ha lett till dels att resultatet inte speglar deras undermedvetna attityder utan att de blivit något mer medvetna än vad som var den ursprungliga tanken.

Av de två alternativa hypoteser jag hade innan undersökningen visade sig alltså den första att stämma – att dialogen med endast svenska skulle värderas högre än den engelskinfluerade versionen. Precis som tidigare forskning kommit fram till visar alltså även denna undersökning att en ”ren” svenska föredras när man undersöker undermedvetna attityder till engelska ord och uttryck i svenskan. Trots att dialogen innehöll ett typiskt ungdomsspråk med många diskurspartiklar och ett väldigt informellt språk där engelskinfluering skulle ha kunnat ses

som något neutralt värderades den engelskinfluerade dialogen betydligt sämre än den svenska. Det tillsammans med de kommentarer som lämnats av informanterna vid undersökningen visar att ett oinfluerat språk föredras, till och med av den grupp där engelsk språkpåverkan är som vanligast. Det pekar på att svenskan trots allt är viktig för svenskarna och att språket spelar stor roll.

Så till sist – bör vi vara rädda för att engelskan ska ta över svenskan? Om man ser till resultatet i denna undersökning skulle svaret vara nej. De låga betygen på den engelskinfluerade dialogen visar ett ganska starkt motstånd mot att blanda svenska och engelska i sitt tal, i en grupp där engelska trots allt är väldigt vanligt förekommande. Forskningen, inklusive denna undersökning, samt den allmänna bilden av svenskan och engelskan pekar på att ett eventuellt språkbyte är långt borta. Det visar också att trots stort inflytande av engelska står svenskan relativt stark och att språkbrukarna uppskattar sitt språk. Vad som händer i framtiden är dock omöjligt att veta, men i dagens läge pekar alltså forskning inklusive denna undersökning på att attityderna till svenskan är som mest positiva när den används som den är – utan engelska.

Litteratur

Arnstad, Maria, 2010. Coola ner, engelska är okej, *Språktidningen*.
<http://spraktidningen.se/artiklar/2010/12/coola-ner-engelska-ar-okej> (hämtad 13/10 -14)

Einarson, Jan, 2009. *Språksociologi*. Lund: Studentlitteratur

Hammermo, Olle, 2006. ”Sverige”. I: Kristiansen, Tore & Vikør, Lars S. (red.), *Nordiske språkhaldningar: ei meningsmåling*. Oslo: Novus. S.118–141.

Josephson, Olle, 1999. Folk och språkvetare – om attityder till svenska språket. I: *Språkvård* 1992:2 s. 4–14

Karlsson, Andreas, 2001. Engelskan i svenskan – en undersökning av grundskoleelevers inställning till engelska. Examensarbete. Linköpings universitet: Institutionen för utbildningsvetenskap

Kort svensk språkhistoria, Språkrådet, Svenska institutet <https://svenskaspraket.si.se/for-studerande/artiklar-om-sverige/artiklar-om-sprak/kort-svensk-sprakhistoria/> (hämtad 28/10 -14)

Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, 2011. Skolverket. <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1069> s. 10

Melander, Micael & Kristiansen, Tore (2006). ”Sverige”. I: Kristiansen, Tore (red.), *Nordiske sprogholdninger: en masketest*. Oslo: Novus. S. 98–116.

Mål i mun - Förslag till handlingsprogram för svenska språket, 2002. Kulturdepartementet, Regeringskansliet <http://www.regeringen.se/content/1/c4/14/43/4f14786f.pdf> (hämtad 13/10 -14)

Nyström Höög, Catharina, 2005. *Teamwork? Man kan lika gärna samarbeta*. Oslo: Novus

Oakes, Leigh, 2003. Svenskan och svenskheten. I: *Språkvård* 3/03 http://www.spraknamnden.se/sprakvard/innehallsfor-teckning/3_03/Oakes.pdf (hämtad 28/11 -14)

Språklag (2009:600), Sveriges Riksdag http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Spraklag-2009600_sfs-2009-600/ (hämtad 23/9 -14)

Teleman, Ulf, 2001. Svenska språket allt mindre svenskt (<http://www.ne.se/rep/svenska-spr%C3%A5ket-allt-mindre-svenskt>) (hämtad 23/9 -14)

Wingstedt, Maria, 1998. Language ideologies and minority language policies in Sweden: historical and contemporary perspectives. Stockholms universitet: Centrum för tvåspråkighetsforskning

Bilaga 1: dialog

Endast svenska:

– Vad hände då egentligen?

– Asså, herregud... Jag var på affären och skulle handla allt till kvällen så såg jag henne där. Först tänkte jag att jag skulle försöka smita iväg, för det kändes så himla obekvämt på något sätt att ses igen och jag orkade bara inte... Men jag hann inte dra innan hon såg mig, alltså jag märkte att hon verkligen såg mig, så då var jag tvungen att gå fram. Så då sa vi typ hej, hur är det, och hon sa att det var bra, vilket ju är ganska uppenbart att det inte är. Men vad skulle jag säga liksom? Så jag låtsades som ingenting. Då frågade hon ifall vi skulle ses i veckan (?) och jag tänkte bara: varför?! Alltså det är rätt konstigt att hon ens frågade tycker jag. Men hann inte komma på nån bra ursäkt så nu ska vi tydligen ses och ta en fika på tisdag och snacka. Så då kommer vi ju definitivt att prata om allt... Men jag tänker att det kanske kan vara bra ändå, att få det ur världen. Gå vidare med våra liv, liksom. Äh, jag vet inte. Vad tror du?

– Oj, jaa... Jo men det kanske kan vara bra att prata ut. Men alltså förstår att det känns lite konstigt.

Med engelska ord och uttryck:

– Vad hände då egentligen?

– Asså, my god... Jag var på affären och skulle handla allt till kvällen så såg jag henne där. Först tänkte jag att jag skulle försöka smita iväg, för det kändes så himla awkward på något sätt att ses igen och jag orkade bara inte... Men jag hann inte dra innan hon såg mig, alltså jag märkte att hon verkligen såg mig, så då var jag tvungen att gå fram. Så då sa vi typ hej, hur är det, och hon sa att det var bra, vilket det ju är pretty obvious att det inte är. Men vad skulle jag säga liksom? Så jag låtsades som ingenting. Då frågade hon ifall vi skulle ses i veckan (?) och jag tänkte bara: why?! Alltså det är rätt weird att hon ens frågade tycker jag. Men hann inte komma på nån bra ursäkt så nu ska vi tydligen ses och ta en fika på tisdag och catcha up. Så då kommer vi ju definitivt att prata om allt... Men jag tänker att det kanske kan vara bra ändå, att få det ur världen. Get on with our lives, liksom. Äh, jag vet inte. Vad tror du?

– Oj, jaa... Jo men det kanske kan vara bra att prata ut. Men alltså förstår att det känns lite konstigt.

Bilaga 2: enkät

Enkät om attityder till vardagligt talat språk

Födelseår:

Kön:

Klass:

Ringa in det alternativ du tycker stämmer in bäst:

1. Jag upplevde talare B som *vältalig*

Stämmer inte alls Stämmer delvis Stämmer ganska bra Stämmer helt

2. Jag upplevde talare B som *intelligent*

Stämmer inte alls Stämmer delvis Stämmer ganska bra Stämmer helt

3. Jag upplevde talare B som *tilltalande*

Stämmer inte alls Stämmer delvis Stämmer ganska bra Stämmer helt

4. Jag upplevde talare B som *välutbildad*

Stämmer inte alls Stämmer delvis Stämmer ganska bra Stämmer helt

5. Jag upplevde talare B som *intressant*

Stämmer inte alls Stämmer delvis Stämmer ganska bra Stämmer helt

6. Jag upplevde talare B som *trovärdig*

Stämmer inte alls Stämmer delvis Stämmer ganska bra Stämmer helt

7. Reagerade du på något särskilt med talare B:s tal? Om ja, vad?